«جوان» در گفت‌وگو با عضو هیئت علمی دانشگاه شهید باهنر کرمان
تأسیس اولین رشته ادبیات پایداری در کشور را بررسی می‌کند

خمیر مایه ادبیات پایداری ما با دیگران فرق دارد

آرمان شریف

حدود پنج سال پیش دانشگاه شهید باهنر کرمان دست به کار بزرگی در تاریخ علمی کشور زد. با همت چند تن از استادان این دانشگاه اولین رشته ادبیات پایداری در کشور راه‌اندازی شد. اتفاقی مبارک و خجسته که به نوبه خود بر آن است پیونددهنده نسل جدید کشور با ادبیات و مقاومت و پایداری باشد. حالا «جوان» در گفت‌وگو با احمد امیری خراسانی از استادان دانشگاه باهنر کرمان و از بانیان راه‌اندازی رشته ادبیات پایداری صفر تا صد این حرکت علمی را بررسی می‌کند. خراسانی معتقد است ایران تنها کشور جهان است که چنین رشته‌ای را با اتکا به ادبیات تأسیس می‌کند.

برای شروع، کمی درباره تاریخچه رشته ادبیات پایداری در دانشگاه‌های کشور توضیح بدهید.

راه‌اندازی رشته ادبیات پایداری محصول تفکر دوستان و همکاران در بنیاد حفظ آثار و نشر دفاع‌مقدس تحت عنوان انجمن ادبی دفاع‌مقدس بود. در این انجمن ادبی طرح کنگره‌ای را برای ادبیات دفاع‌مقدس ریختیم. آنجا به ذهنمان خطور کرد که با توجه به پیشینه بسیار پربار و قوی‌ای که در زمینه ادبیات مقاومت و پایداری وجود دارد می‌توانیم پیشنهاد تأسیس رشته دانشگاهی ادبیات پایداری را بدهیم. طرحش آنجا ریخته و مقدمات کار انجام شد. بعد از آن باید سرفصل، منابع و استادان مشخص می‌شدند. این کارها شاید در زبان ساده به نظر بیاید ولی در عمل مردافکن است. کارها را نهایی کردیم و برای وزارت علوم فرستادیم. ما مدارک را به وزارتخانه با عنوان ادبیات پایداری ارسال کردیم و در آنجا اصل موضوع را پذیرفتند ولی گفتند چون واژه «مقاومت» بار معنایی بیشتری دارد به جای «پایداری» استفاده شود و در نهایت «ادبیات» مقاومت برگزیده شد.

این رشته برای اولین بار در کشور و در دانشگاه شهید باهنر کرمان راه‌اندازی شد. در بازنگری اخیر مجدداً با توجه به اینکه واژه «پایداری» در جامعه نهادینه شده و کلمه‌ای اصیل، خوش‌آهنگ و بامعناست دوباره همان ادبیات پایداری برگزیده شد.

الان در چند دانشگاه کشور رشته ادبیات پایداری تدریس می‌شود؟

تا چندین ماه پیش بیشتر از ۲۰ دانشگاه در کشور این رشته را در مقطع کارشناسی ارشد راه‌اندازی کردند و تقریبا همان سرفصل‌هایی که ما برای این دوره در دانشگاه شهید باهنر طراحی کردیم و وزارتخانه تصویب کرده بود، در چند جلسه اخیر بازنگری‌هایی در آن انجام گرفت محور و دستور کار برای این رشته قرار گرفت.

چرا تا قبل از این چنین رشته‌ای در دانشگاه‌های کشور راه‌اندازی نشده بود؟

وقتی درباره رشته ادبیات و مقاومت پایداری صحبت می‌کنیم باید یک قید مدنظر باشد که ما ادبیات پایداری را یک ادبیات مستمر در طول تاریخ درنظر می‌گیریم و

> **وقتی درباره رشته ادبیات و مقاومت پایداری صحبت می‌کنیم باید یک قید مدنظر باشد که ما ادبیات پایداری را یک ادبیات مستمر در طول تاریخ درنظر می‌گیریم و معتقدیم از زمانی که بشر پا به کره خاکی گذاشته هر نوع آثار شفاهی، مکتوب و سنگ نوشته در زمینه مقاومت و ایستادگی را ما ادبیات پایداری می‌دانیم**

معتقدیم از زمانی که بشر پا به کره خاکی گذاشته هر نوع آثار شفاهی، مکتوب و سنگ نوشته در زمینه مقاومت و ایستادگی را ما ادبیات پایداری می‌دانیم. ادبیات پایداری گاهی در مقابل استبداد داخلی، گاهی در مقابل هجوم بیگانه و گاهی در مقابل قوای نفسانی شکل می‌گیرد. ما قرآن را منشور ادبیات پایداری می‌دانیم. شاهنامه شاهکاری است که درباره پایداری ایرانیان در مقابل اقوام بیگانه شکل گرفته. یا نهضت سردار جنگل و رئیسعلی دلواری که ادبیات پایداری می‌تواند منبعث از آن باشد. ادبیات پایداری در یک کلام ادبیاتی متعهد و ملتزم است که محصول اندیشه یک ملت مقاوم و پایدار در مقابل استبداد داخلی یا هجمه بیرونی می‌رساند.

ما در طول تاریخ با انواع و اقسام قبایل سروکار داریم. وقتی این اقوام بیگانه به کشورمان حمله می‌کردند ملت ما از خودش مقاومت نشان می‌داد و آثاری در این زمینه پدید می‌آورد. بعد از آن می‌رسیم به دوران انقلاب اسلامی که ادبیات در مقابل استبداد داخلی ایجاد می‌شود. بعد از آن جنگ هشت‌ساله تحمیلی و دوران طلایی دفاع‌مقدس را داریم که زیباترین مقاومت و پایداری در این هشت سال شکل می‌گیرد.

برخی تصور می‌کنند وقتی ما می‌گوییم ادبیات پایداری و مقاومت، فقط منظورمان ادبیات جنگ و دفاع‌مقدس است، در حالی که منظورمان ادبیاتی است که در طول یک تاریخ به وقوع پیوسته است. در زمان حاضر گل سرسبد پایداری و ایستادگی دوران هشت سال دفاع‌مقدس است.

این احساس نیاز چگونه در شما و همکاران به وجود آمد تا سنگ بنای کار را بگذارید؟

ما گنجینه بسیار ارزشمند ادبیات فارسی را داریم که در دو بستر نظم و نثر نوشته شده است. کسانی که در طول تاریخ خالق این آثار بوده‌اند بیشتر حکما، علما و بزرگان زمان خودشان بوده‌اند و هستند. از ناب‌ترین اندیشه‌هایی که سرچشمه‌اش قرآن است و دیگر منابع مانند نهج‌البلاغه، احادیث، سنت و سیره پیامبر و ائمه در گنجینه ادبیات فارسی جمع شده است. متأسفانه خیلی از خواص و عوام جامعه از این گنجینه بی‌اطلاع هستند. گاهی چیزهایی در کتاب‌های ترجمه‌ای که از غرب می‌آید بر سرزبان جوانان می‌افتد و گاهی بعضی مشعوف به حرف‌های برخی فلاسفه غرب و شرق می‌شوند که وقتی در این حرف‌ها دقیق می‌شویم می‌بینیم همین حرف‌ها را بزرگانمان چندین سال پیش بیان کرده‌اند.

خیلی از جوانان ما شیفته رنگ و لعاب حرف‌های امروزی شدند در حالی که اصیل‌تر و دست اول‌تر آن را خودمان در ادبیات داریم. این واکاوی ادبیات و نقب زدن به گذشته یک احساس نیاز است که جوانمان بداند بدون هویت نیست.

بداند یک پشتوانه بسیار قوی از ناب‌ترین افکار انسانی در کشور وجود داشته و دارد. رهبری هم بارها به احیای تعالی گذشته اشاره کرده‌اند. زمانی که ما سعدی‌ها، حافظ‌ها، بوعلی‌سیناها و رازی‌ها داشتیم غرب و شرق دستش خالی بود. ما می‌خواهیم مردم، دانشگاه‌ها و متفکران خودمان را با گنج‌های سر به مهری که هنوز خیلی‌هایش کشف نشده آشنا کنیم. جامعه امروز باید بداند که نیاکانشان چه اندازه خون دل خورده‌اند تا این کشور به دست ما رسانده‌اند.

آیا تعریف ادبیات پایداری شامل کشورهای دیگر هم می‌شود؟

ادبیات پایداری را در سه حوزه تقسیم‌بندی می‌کنیم. یکی ادبیات پایداری خاص کشور خودمان است. دیگری ادبیات پایداری منطقه‌ای مثل کشورهای خاورمیانه مثل عراق، افغانستان، لبنان و فلسطین که در مقابل هجوم بیگانگان پایداری نشان داده‌اند می‌شود.

همچنین ادبیات پایداری جهانی داریم. در مقابل جنگ جهانی اول و دوم مگر کم آثار ادبی ایجاد شد یا مقاومتی که سرخپوستان و سیاهپوستان و برده‌داران از خودشان نشان دادند. اما خمیرمایه هر کدام با هم متفاوت است. خمیرمایه ادبیات پایداری ما عمدتاً اعتقادی، اخلاقی، وطنی و دینی است و ممکن است خمیرمایه کشورهای دیگر متفاوت از ما باشد.

چه سرفصل‌ها و درس‌هایی را برای رشته ادبیات پایداری تعریف کرده‌اید؟

درس‌هایی مانند تحقیق در اصول، مبانی و ریشه‌های مذهبی، تاریخی و اجتماعی ادبیات مقاومت، حماسه‌های مذهبی و تاریخی، زبان تخصصی، آشنایی با ادبیات انقلاب اسلامی و دفاع‌مقدس و پایداری جهان، سبک‌شناسی ادبیات پایداری، نقد ادبیات پایداری، مرجع‌شناسی و روش تحقیق در ادبیات پایداری، تحقیق در متون نظم ادبیات پایداری، تحقیق در متون نثر، تاریخ نهضت‌ها، سمینار و چند واحد متون نظم و نثر به زبان عربی در زمینه پایداری عمده درس‌ها و سرفصل‌های این رشته را تشکیل می‌دهد.

متدها و الگوهای آموزشی در زمینه آموزش ادبیات پایداری آیا متأثر از کشور خاصی است یا کاملاً بومی و بکر است؟

این رشته برای اولین بار در دنیا خلق شده است. تا جایی که بنده و همکارانم اطلاع داریم هیچ کشور دیگری که محصول تلاش تاریخی کشورش را آکادمیک و کلاسیک کند، ندیده‌ایم. ما رشته‌های جنگی و نظامی داریم ولی دیدگاهی را که از متون گذشته الهام گرفته باشد، نداشته‌ایم. به همین علت در طول چند سالی که این رشته راه‌اندازی شده در کشور مظلوم واقع شدیم و بعد یک مرتبه که در کشور شناخته شدیم ۲۰ دانشگاه این رشته را فعال کردند.

الان چند سال از راه‌اندازی این رشته می‌گذرد؟

اگر اشتباه نکنم تقریباً سال ۸۷- ۸۸ اولین دوره را راه‌اندازی کردیم. الان چندین دوره فارغ‌التحصیل داده‌ایم و مقدمات راه‌اندازی دوره دکتری را هم فراهم کرده‌ایم. منتظریم تا وزارت علوم هم تصویب کند چون به شدت فارغ‌التحصیلان این رشته این را از ما می‌خواهند.

استقبال دانشجویان از این رشته چطور است؟

اوایل کمی برایشان ابهام داشت. به هرحال موضوع بکر بود و هر چیز جدیدی که می‌آید و تا بخواهد نهادینه شود زمان می‌برد. الان بعد از مدتی که جایگاه و محتوایش را دیده‌اند همین که از ما درخواست می‌کنند دوره دکتری راه‌اندازی شود نشان می‌دهد به ارزش کار پی برده‌اند و مشتاقانه دنبال ادامه تحصیل در این رشته هستند.

کمی درباره موضوعات پایان‌نامه‌های ارائه شده در این رشته توضیح می‌دهید؟

پایان‌نامه‌های دانشجویان بیشتر حول محور مسائلی مثل بررسی زندگی شخصیت و آثار شهیدان اهل قلم، بررسی مؤلفه‌های پایداری در اشعار فارسی علامه محمد اقبال لاهوری، بررسی شخصیت و شخصیت‌پردازی در رمان‌های دفاع‌مقدس، بررسی مؤلفه‌های پایداری در شعر دفاع‌مقدس، اسوه‌های پایداری در ادبیات منظوم دفاع‌مقدس، اسوه‌های مذهبی در شعر دفاع‌مقدس، تحلیل زبان شعر پایداری، تصویر آب در شعر عاشورایی، مشخصه‌های ادبیات پایداری در شعر فارسی، زندان مؤلفه‌ای از شعر مقاومت فارسی، سهم کرمان در شعر دفاع‌مقدس و بررسی رجزهای شهیدان کربلاست.

بازخورد راه‌اندازی این رشته در میان جامعه دانشگاهی و مسئولان وزارت علوم چگونه بود؟

ما هیچ کجا نامهربانی و کم لطفی ندیدیم. همه جا همراهی کردند و هیچ مشکلی نداشتیم. فقط این را بگویم ادبیات پایداری رشته نویی است و برای برخی که با دید فنی به موضوع نگاه می‌کنند کمی موضوعات ناآشناست و زمان می‌برد تا نهادینه شود. ما کنگره دوسالانه ادبیات پایداری را راه انداخته‌ایم که دبیرخانه دائمی‌اش در کرمان است و هر دو سال یک بار با همکاری دانشگاه شهید باهنر برگزار می‌شود.

بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع‌مقدس استان کرمان و گاهی تهران و پژوهشگاه علوم و معارف دفاع‌مقدس تهران در این زمینه با ما همکاری دارند که اسفند امسال امیدواریم پنجمین کنگره را در کرمان بعد از ۱۰ سال برگزار کنیم. محصول این کنگره‌ها مجموعه مقالاتی به نام نامه پایداری می‌شود که الان سه نامه پایداری آن منتشر شده است. مطالب کنگره چهارم آماده چاپ است و پنجم هم در دستور کار قرار دارد.

> **رشته ادبیات پایداری برای اولین بار در دنیا خلق شده است. تا جایی که بنده و همکارانم اطلاع داریم هیچ کشور دیگری که محصول تلاش تاریخی کشورش را آکادمیک و کلاسیک کند، ندیده‌ایم. ما رشته‌های جنگی و نظامی داریم ولی دیدگاهی را که از متون گذشته الهام گرفته باشد، نداشته‌ایم. به همین علت در طول چند سالی که این رشته راه‌اندازی شده در کشور مظلوم واقع شدیم**

در کنارش یک کار منحصر به فرد دیگری هم انجام دادیم که شاید در هیچ کجا با این دیدگاه وجود نداشته باشد. یک نشریه تخصصی با درجه علمی- پژوهشی با عنوان نشریه ادبیات پایداری داریم که این انعکاس‌دهنده افکار دانشگاهی و غیردانشگاهی ماست و همه استادان دانشگاه‌های سراسر کشور در این زمینه با ما همکاری می‌کنند. نشریه دو فصل‌نامه است و در سراسر کشور توزیع می‌شود.

خروجی‌های رشته ادبیات پایداری بعد از فارغ‌التحصیلی در چه عناوین شغلی مشغول به کار می‌شوند؟

اگر مقطع دکتری دایر شود می‌توانند به عنوان مدرس و عضو هیئت علمی در دانشگاه‌های کشور مشغول به کار شوند. در جایگاه‌هایی مانند آموزش و پرورش، صدا و سیما، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، میراث فرهنگی، بنیاد حفظ آثار، بسیج، سپاه و کتابخانه‌ها و در جاهایی که با این رشته قرابت و سنخیت دارند می‌توانند مشغول به کار شوند.

همچنین باید گفت بسیاری از دانشجویانی که در این رشته درس می‌خوانند شاغل هستند و خیلی دغدغه استخدام و کار را ندارند. اگر کسی هم شاغل نباشد بسترهای مناسبی برای کارکردنش وجود دارد تا آموخته‌هایش را به جامعه عرضه کند.

طراح: علیرضا سجادی فر ■ شماره ۴۲۴۶

از راست به چپ

■ ۱- فلز مایع دماسنج- زمانی شاهراه ارتباطی چین و غرب آسیا بود ■ ۲- نام زرتشت- این یکی را همواره به خدا باید داشته باشیم- پرچم ■ ۳- منقار پرنده- درآمد املاک و اراضی و شغل و منصب- واحد شمارش پل- اسب تبریزی ■ ۴- ترمز کشتی- فرق سر- متضاد اصل ■ ۵- میوه قابل برداشت- از لوازم التحریر- درجه نظامی محمدتقی خان پسیان ■ ۶- جانشین- درخت مسواک- ترویج‌دهنده ■ ۷- اهلی و دست‌آموز- تپه و پشته- ماهر و کاردان ■ ۸- وحشی- فوتوگراف- مسابقه با وسایل موتوری- بنده و شما ■ ۹- از پرندگان بی‌پرواز- دختر کارتونی- کنار نیمکت ■ ۱۰- از نخست‌وزیران هند- لوله گیاهی- شیپور بزرگ ■ ۱۱- جهان باقی- تحریک کردن- یکی از ده فیلم برتر تاریخ سینما ■ ۱۲- واحد شعر- ایمنی آن برای راکب موتور از ضروریات است- نام گلی است ■ ۱۳- فرمان خودرو- ممتد و طولانی- شهری در خراسان رضوی- عضو بالانشین ■ ۱۴- ادیب نوبل‌برده ۱۹۹۵- محلی برای عزاداری- گناه و خطا ■ ۱۵- کوچک‌ترین اقیانوس- صحرانشین و بیابانگرد

از بالا به پایین

■ ۱- از مهلکه گریختن و فرار کردن- پافشاری کردن ■ ۲- دندان تیز جانوران درنده- راستی و درستی- نهال خرما ■ ۳- رودی در چین- پست و ناکس- آوازه- راست و مستقیم ■ ۴- کاشف قانون وراثت- فرزندان؛ اولاد- زمین به امید باران ■ ۵- واحد پول قزاقستان- دارای شیوه عمل فردی- اسب حنایی رنگ ■ ۶- همسایگی- دردها- ناپاکی ■ ۷- خوردن- خیس- مقدمه و دیباچه ■ ۸- سرای مهر- از جاده‌های کوهستانی و برفگیر کشور- انگور نارس- حرف فاصله ■ ۹- از صور فلکی نیمکره شمالی- رمق آخر- ستون عرشه کشتی ■ ۱۰- عامل گروه‌های خونی- واحد ورزش تکواندو- پدیدار ■ ۱۱- محل ذخیره اندوخته دنیوی- دلیل آورده‌شده- قطعات کاغذومقواکه روی آن چیزی نوشته باشند ■ ۱۲- شش- احزاب برای به دست‌آوردن آن در مجلس تلاش می‌کنند- برده مونث ■ ۱۳- هنوز انگلیسی- از آلات موسیقی- داروی زخم- پدر پدر ■ ۱۴- چیدمان بازیکنان یک تیم- بهشت- درخت مخروطی شکل ■ ۱۵- شعله‌ور- تعریف از کالا برای فروختن آن

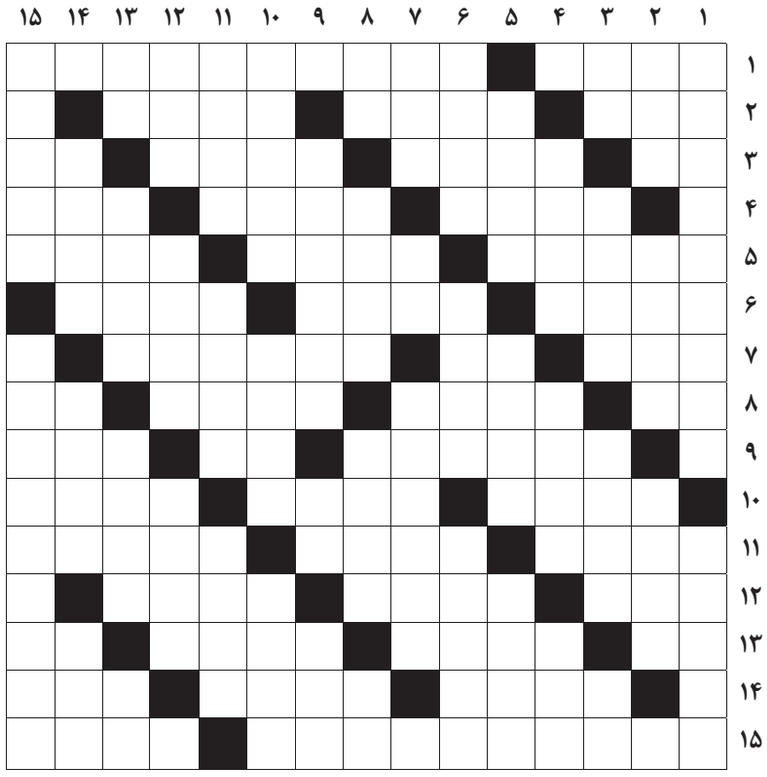

جدول سودوکو

ارقام ۱ تا ۹ را طوری قرار دهید که در هر ردیف، ستون و مربع‌های کوچک سه در سه فقط یک بار به کار روند.

		۱		۹		۴		۸
	۳		۱			۹		
				۳				
۸					۵			۱
					۱		۴	
	۱	۶	۴				۵	
					۳			۷
		۷		۱				
۳		۵	۷			۱		۴

جدول کلمات متقاطع

پاسخ جدول شماره ۴۲۴۵

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	ا	د	م	■	ع	ن	ص	ر	ا	ل	م	ع	ا	ل	ی
۲	ل	و	ا	■	م	و	ل	ا	ن	ا	■	م	ن	هـ	ا
۳	ت	ت	م	هـ	■	د	ا	ک	ا	ت	■	ا	ک	و	ر
۴	ی	ا	■	ر	م	■	ب	ت	■	ت	و	ر	م	■	■
۵	م	ا	■	م	ا	س	ت	■	ع	ا	ر	ی	■	ل	هـ
۶	ت	■	م	س	ر	ی	■	ا	د	ر	س	■	م	ا	ن
۷	ر	س	ی	■	ا	م	ا	ر	ا	ت	■	ا	ح	م	د
۸	■	م	د	ا	ل	■	س	هـ	ل	■	ت	ر	ا	س	■
۹	گ	ی	ا	هـ	■	ا	ت	ا	ت	ر	ک	■	ب	هـ	ا
۱۰	و	ر	ن	■	ی	و	ر	ش	■	ی	ا	ف	■	ا	م
۱۱	ل	ا	■	ت	ا	ل	س	■	ج	ا	ن	ی	■	پ	و
۱۲	■	■	م	ح	ر	ر	■	ث	م	■	هـ	■	ن	■	ن
۱۳	ن	ر	و	د	ا	■	ش	م	ا	ل	■	ا	پ	چ	ی
۱۴	و	ا	د	ی	■	ن	ت	ر	د	ا	م	■	ن	و	ا
۱۵	م	ع	ب	د	ا	ن	ا	هـ	ی	ت	ا	■	ا	ل	ک